

Cédulák XXXVI.

– augusztus 20. – ünnep, amióta élünk... előttünk is az volt ezer éve, s ha lesznek még európaiak, magyarok – utánunk is... Természetesen ezt a szépséges, nyár végi keresztény emlékező ünnepet is utolérte a 20. századi sztálinista, majd afféle szabad értelmezésű világátformálás örökléte... nehogy már keresztény ünnepet üljünk. Először az új kenyér, majd 1990 után így némi zavar is támadt – mit ünneplünk most már szabadon... Szívünk szerint mondhatnánk, talán mondjuk is, első királyunkra, államalapító Szent István királyra emlékezünk, fiára, Szent Imre hercegre, a Szent Jobbra, amelyet ilyenkor, az ünnep előtti napokban körmenetekben végigvisznek hazánk mai határai között, s arra az istenadta, fenséges csodára, hogy egy ezredév után is él magyar, áll Buda még! Mondod, megszoktad, a Kárpátok alatt mindig is magyarok éltek-haltak, hol más-hol lennének! De ha meggondolod, min ment keresztül ez a nép, egyedül Isten akaratában bízva, általa túlélve minden veszedelmet... Minden veszély és vizsály után is itt vagyunk, tatár, török, Habsburg, Trianon gyilkos békéje nyomán. Nem tudhatjuk, mit hoz ránk a holnap, német, szovjet ellenére is itt vagyunk – még élünk! Hála legyen az Úrnak, Istenünknek! Nem tudhatjuk, mit hoz ránk a holnap, de a Himnusz bölcs mondása igaz: Megbűnhődte már e nép a múltat s jövődőt!

– jó lónak fogát ne firtasd, jó embernek korát ne kérdezd! Bölcelet egy lovas falinaptárból, az eredetét tudakolva azt a választ kaptam, régi bölcs mondásokból vett idézet. Igazán nem tudom, lovat és embert össze lehet-e vetni, amiként életkora *firtatása* illendő, vagy sem... Amikor huszonéves voltam, egyszer valaki megjegyezte, milyen pimaszul fiatal... Nem értettem, s ma sem tartom kihívásnak unokáim éveit... Eszem ágában nem volna újra vagy akár csak korábról kezdeni. A bölcsesség már érdekesebb. Talán, aki tudja a helyét e Földön, ő a bölcs. Csak rendkívü-

li esetben vállalunk apaságot 70 körül, mert azt a gyereket valakinek föl is kell nevelnie. Magas vezető pozíciót, ha még oly csábító is a kihívás, pénz, paripa, hogy még számolnak velem, nem engednek ezek meghalni sem, annyira kelnek nekik... Ilyet csak az vállaljon nyugdíjaskorban, aki még midig tud vezetni, dönteni és utána cipelni annak terhét. Könnyen lehet, csak azért kínálják a posztal, mert ismerik gyávaságát... Igazodik ez, ismerjük régről. A bölcs becsüli Arany János vágyakozását: „*Egy kis független nyugalmat...*” Talán ez – a méltósággal viselt magasodó kor ismérve... Talán, mert az élet megunthatatlan nyüzsgés, nem szűnő változás, új meg új kezdet, kísértésének ellenállni remeteség. Ne adj’ isten, hogy félreérts – magad viszed bőröd a vásárra, de a vége felé, ha teheted – szemléld egy kicsit a világot... Próbáld érteni az embert – ki valóban talány... Arca és tekintete rendezett, de e tükröző csillogás mögött – olykor a pokol bugyrai fortyognak. Kicsoda hát az ember? Aki belül rejtezik, vagy akit mutat nekünk? És melyikük a bölcs? Tudja valaki?

– a 600 négyzetmétert jóval meghaladó családi házban dolgozik a tapétázó, ezerforintos órabérért. A tapétázó, aki egy afféle sufniiban húzza meg magát, pottyantós budival, albérletben, a karját fájlalja, egész héten a létra tetején állt, és onnan ragasztott a falra. Ráadásul a ház asszonya végig őt nézte, és utasította. Nem gonoszság, csak érdekvédelem. Mindenesetre most dolgozhatott egész héten, ami télen nem volt jellemző. Vajon van-e valami hasonlóság munkaadó és munkavállaló között? A tapétázó biciklivel jár a lakhelyétől több kilométerre lévő házhoz, ahol több autó is parkol a garázsban. Álmaik? A vállalkozóét nem tudni, a másikat sem ismerem, vélhetően egészséget szeretne, és biztos munkát. A vállalkozó gyerekei helyből milliomosok, a létrásnak van egy fia, az anyja sem neveli, szülei el sem váltak, mert nem házasod-

tak össze. Vagyon nincs, nem is volt, majd eldől, merre sodorja gyereket az élet. Rendszeres jövedelme sincs a *családnak*, apja és anyja külön élnek, a mama nevel. A nagy házban élő gyerekek kívánságainak nem kell határt szabni, egyikük szobájában máig nincs kicsomagolva a drón, évek óta állhat a szekrény tetején, most hogy azt is kihúzták a tapéta miatt, látta a létráról. Onnan tudja, hogy drón, mert megkérdezte a pakolásnál, nehogy összetörje... Olvasni nem olvasnak a nagy házban, könyvet sem tartanak, bár tabletet is használhatnak, igaz. Modern emberek. Különbben ebben megegyeznek, a létrásnak sincs könyve és okostelefonja. A rendszerváltás előtt azzal ijesztgettek, majd úgy szétszakad a társadalom – nemzetéről szó sem volt –, mint Dél-Amerikában. Ez már az, vagy lesz még tovább is?

– a magyar nők jelentős hányadának súlyos önértékelési zavar jellemzi benső világát, olvasom egy tanulmányban, amely több ezer hölgy megkérdezése alapján készült. Még inkább fura, hogy mindez a fiatalokat jellemzi, mert az idősebbek, a 60 körüliek már jóval realistábbak. Az önértékelést javítja a párkapcsolat, eljegyzés, illetve a diploma. A járvány csak rontott a helyzetükön, mert elzártan éltek, nem láttak másokat, őket sem látták, és testük gondozása is fölöslegessé vált, smink, hajápolás, frizura... Fölöslegességérzés hatalmasodott el sokukon. Marozsák Szabolcs nőiönbizalom-edző munkáját ajánlják figyelmünkbe, s ugyan szokatlan a szociológus munkájának megnevezése is, tartok tőle, igaza lehet. Bizonyosan nem magyar sajátosság az itt élő lányok, asszonyok önértékelési zavara, hanem európai, netán világjelenség. A szerző szerint a celebek hatása is „kicsinyítő képző”, mert ők a lapokban, képernyőn ápolitak, vonzóak – a köznapi nők ellenben munkától, gyermekneveléstől, családi gondoktól meggyötörtek, sokan örökösen fáradt munkások. Hallgatom a Nagycsaládosok Egyesülete irodalmi pályázatának értékeléséről szóló beszélgetést, és szinte szégyelleném magam szívem szerint, annyira nehéz, mégis boldog életet élnek a sokgyermekes anyukák... Például az egyiknek a 18 éves fia megrekedt egy 3 éves kisgyerek szellemi szintjén... De ha odabújik hozzá, és az édesanyja iránti szeretetéről beszél – minden baj feledve... Jó kérdés, milyen lehet a férfiak önértékelése fi-

atalon és később. Aligha különbözhet érdemben a kép. És ha két ilyen önmagát is alig elfogadó fiatal összekerül, nem lesz könnyű egyenesbe kerülniük... Jut eszembe, pont, mint nekünk! Mire úgy-ahogy kiegyenesednek – hetven felé, hazafelé... Szép új világ...

– ami megtörténhet, olykor megesik – máskor nem. Veled is, mással is. Aligha te döntesz, hited szerint a gondviselés vagy a vaksors. Lehet jó és lehet rossz, de még azt sem tudod, vajon később nem fordul-e javadra, ami most károznak látszik... Így élsz, miként elődeid is. S ha veled így – aligha másként hazáddal... tovább nem mérészelek pillogni, ki tudja, mi látszana... Aki ezerrel elkötelezett, nem kapott volna képzelt fegyveréhez az elmúlt félszázadban a megtörtént események előtt, azok képzelt jövendölésekor – nem is lett volna hívő igazán. Például Amerika, a tőke kőkemény világa nem tűri a marxi tanokat, a szocializmus egyenlősítő eszméit – vallottuk világszerte. Például, amit egyszer megszereztek, arról sohasem mondanak le a Kremlben – legfőljebb háborúban. És összeomlott birodalmuk puskalövés nélkül... Például Európa az európaiké, ide nem jöhet csak úgy ismeretlen idegenek tömege jobban élni... Az említett bizonyosságok mindegyike megdőlt. Ha így megy tovább... Martin Buber démontörténeteinek egyike egy zsidó diákról szól, aki barátjával együtt Lublinban, egy rabbi házában él, tanulnak. A két diák egyike csillogó szemű, gyorsan vág az esze, mosolygós. Barátja, akiről *Az irigység születése* meséje szól, szinte mindenben különbözik tőle. A csillogó szeműt egy nap hívhatja egy gazdag lublini polgár, és föl kínálja neki szépséges lánya kezét. A fiú boldogan igent mond, társa, aki jelen van az ünnepi eseményen – megpillantva a mennyasszony szépségét –, rettenetes vágyódásba zuhan, és nem is tud érzésétől szabadulni. Fölhagy minden addigi buzgólkodással, szívét, elméjét leteperi a tehetetlen vágyódás, az Ige is kívül reked életén. Addig elmélyült vonzalma a Szent iránt egyszerűen oda – csak sóvárog diáktársa arája után. A rabbi házában óvatosan bánnak vele, kímélik, mint beteget... Naphosszat a város körüli erdőben kóborol, és álmodozik... Azután egy estefelé mellé lép egy ismeretlen... Élete változik, elképesztő fordulat veszi kezdetét. Veled is megeshet – jól vigyázz, ha nem is akarod...

– olvasóm iránti tisztelet követeli Martin Buber történetének elbeszélését, hogy megismerje, és töprengjen fölötte. A diák mellett megjelenő ismeretlen, ki hang nélkül érkezett, mintha csak a szürke felhőkből lépett volna le, elmondta, egy gazdag polgár küldötte, aki a szomszéd városból azzal bízta meg: szerezzen férjet lányának mielőbb Lublinból, az itt tanuló rabbinövendékek közül. A városban élőkről igen tájékozottnak tűnt, és mire a szélső házakhoz értek, kijelentette: a diák személyében megtalálta, akiért küldték, holnap az első hajnali órában találkozzanak az erdő szélén, és induljanak is megkötni a házassági szerződést. A diák hazament, de semmi nem tudta eltéríteni a lelkét gyötrő kérdésektől, melyek találkozásukhoz kötődtek... Pirkadatkor találkoztak, és megindultak az erdőt átszelő ösvényen, mely hirtelen úgy összeszűkült, hogy csak egyesével haladhattak, hangtalanul. Mentek is fáradhatatlanul, étlen-szomjan, némán, hajnaltól délig, alkonyatig, sötét estig, késő éjszakáig. Végül egy hatalmas ház elé értek, a diáknak úgy tűnt, az épület lakatlan. A kopogtató zajára sem válaszoltak, de a kapu kinyílt, a diák, követve vezetőjét, hosszú folyosót látott, a sűrű homályt éppen csak áttörő lámpák fényében. A terem, ahová megérkeztek, fanyar füstben ázott, és alig engedte látni a három alakot. Az idős szülők vonásai ismerősek voltak, a lány arca barátja menyasszonyát idézte, de pillantása gyilkos gúnyt lövellt felé. Valóban esküvőhöz készültek, kérték, írja alá a házassági szerződést. Ő remegő hangon kijelentette, visszamegy szent rabbijához, fölkeri tanújának. Hajnalra ért oda, a rab-bival órákig imádkoztak, majd a szent megidézte a három különös alakot, és imádságával legyőzte a kísértő démont... A diák most megmenekült.

Te mit gondolsz felőle? Gyermeckese?

– Washington – sokkolta az embereket hajmeresztő kijelentéseivel Barack Obama, aki megerősítette: ufók márpedig léteznek! Bár a Központi Hírszerző Ügynökség (CIA) ritkán és kevés információt oszt meg a paranormális jelenségekről, az Amerikai Egyesült Államok korábbi elnöke kijelentette egy tévéműsorban, hogy valóság az azonosíthatatlan repülő tárgyról készült felvételek.

Eddig az idézet, amely talán világszerte föl-keltette az érdeklődést, legalább egy kis időre,

azután másnap, sőt még aznap délután jött más, vagy később, netán korábban, mondjuk, Diána hercegnő végzetes autóbalesetének újabb vagy legújabb magyarázata, ezúttal egy médiumtól. De lehet, Bill Gates válása lopta el a show-t, az indok végül is egyre megy. Mire megtudtuk vagy inkább átértük volna a hírt: Itt vannak! – már más-ra figyeltünk. Eszelős világot hoztunk létre, bár az, hogy akartuk-e, netán csak ilyen lett – nem tudható. Természetesen, ami létrejött, amiben élünk, az hozzánk tartozik, mi formáltuk ilyen-né – szándékkal vagy sem. Jószerével nem vagyunk képesek tartósan figyelni semmire sem, mindig jön egy újabb szenzáció... s ha ezt most a mai emberre merészelttem is mondani – egyé-nekre is igaz. Sok kivétellel, de mégis! Einstein még azzal magyarázta tulajdon zsenialitását, hogy ő egész életében egy jelenséget vizsgált, innen felismerései – de közember erre képtelen. Ja, de vissza az ufóhoz! Amit a rendszerváltozás vagy -váltás után sokan vártunk, hogy valaki mondja már meg, mi van – mert előtte ezt inkább valami fantáziaszüleménynek ítélte a hivatal –, ehhez most kaptunk valami adalékot... Nem a tényeket mutatták meg, fotókat, egyebeket, egy újabb kiegészítést – az igazságról? Aligha. Az egykori *vörös archívumok* is őriznek titkokat, sőt!, de azokat sem nyitják meg előttünk... Féltik a nyugalmunkat! Magukat? Különben is, mint Obama megmondta – nem értjük, amit láttunk. Maradunk, ahol voltunk, majd ha ők akarják, megismerkedünk... vagy nem! Addig minden kérdésünk jegelve... De az is lehet – egymásnak megmondják... odafönt.

– néplélek, nemzeti karakter, röviden szólva, ők ilyenek... legújabb világunkban rémisztő szavak! A haladók szerint hasonlóak vagyunk mind-ahányan, csak zavaró a nemzetek szerinti különbségtétel, egy nagy vájdling földlakó a világ, benne megannyi krumplifej... Jelzem, kívülről utcahosszal vezetnek a közös jegyek, teszem azt, mindenki elől hordja a szemét, és hátul a hátsó felét. De hogy a lelkeink, félelmeink, zokogó vágyaink milyenek... Kit őrít meg a precizitás, és ki imádjá a kelet-európai slampost...? Nem sorolom, de ezek meg az ezekhez hasonlóak darabokra szabják a masszát. Olvasom, Japánban az egyik szupervonat, mely 160 utast röpít 150-nel, szóval, tessék leülni, ez a csoda egy teljes per-

cet késett, ezért az ügyben vizsgálatot indítottak! Életem egy szakaszában, úgy másfél évtizeden át, hetente utaztam egy közeli városba – egyszer nem jutott eszembe az órát nézni, ha Szegedről elindult a vonat, de akkor sem kaptam az óra után, amikor 80 kilométerrel arrébb megérkeztünk. Egy perc – aminek számos helyen jelentősége van, de hogy emiatt vizsgálatot indítsanak... Japán ilyen helye a földnek, mint ahogy India számos templomában szent állat a patkány, etetik őket... A spanyolok bikaviadalt rendeznek, s jöhetnek ezek a jellemzők nem teszik őket nemzet-té, de élesen különböztetnek másoktól. És amit kívül hordunk, mögötte rejtekeznek valami nekünk fontos érzés, ki nem mondott vonzás, érte tesz-szük, ami látszik. Újabban nemzedékek jelentek meg a színen, amelyeket földi javaik, jólétük anynyira körbezárt – már nem foglalkoznak mással. Nincs hitük, közösségük, csak pénzük. Biztosan nem az ő útjuk lesz a jövő, mert az emberek óriási többségének soha nem jutott ebből elég, és nem is fog jutni. Téged, testvérem, a szívedben mindig is anyád szava kísért utadon, temploma-ink, örökölt hagyott irodalmunk, zenénk, borunk kísért... Ha vállalod, ha egy kicsit is ismered... ami jórészt rajtad múlik, meg körülményeid hatalmán. Különben a japán csodavonat azért késett, mert a mozdonyvezető kiment a mosdóba – fáj a hasa. Ez is közös bennünk, látod?

– hosszú és kirúgással, munkahelyek megszűnésével cukrosított pályám egyik meglehetősen hosszúra nyúlt állomásán egy kolléganőmet úgy ismertem meg, hogy barátnőjével ült a folyosó kövén, mellettük kávéscsésze, kezükben cigaretta... Egy kicsit hülyén éreztem magam, de hamar megszoktam a légkört, bár néhány kurta hónap után, azért még évekig a szőnyeg szélén vagy inkább alatta álltam – viseltem. Előtte a katedráról osztottam az észet, így ez a pozíció szokatlan volt, de utóbb tekintve nem is ártott olyan sokat a lelkemnek – még élőben tapasztalhattam a gyűrődést... *Tanuljatok élni, legyen mit mesélni...* A rendszerváltás nyomán ez a kissé zavart állapotú világ természetessé vált mifelénk. Azután, hogy a pénz kiket hová dobált – sok erőfeszítésbe telt, míg úgy-ahogy helyükre kerültek emberek. Már akik, teszem hozzá – tengernyi szenvedés árán, még akik rendezett helyzetbe jutottak is... Megint egyszer átrendeződött a magyar táblakép, lehet

keresgélgni, kiből lett parkoló pályás, kiből polgármester. A kádári idők mozdulatlan nyugalmanak vége, bárkivé lehetsz – ha túléled a következő ugrást vagy éppen a magányt. Minap az a néhai kolléganő Seneca könyve, a Vigasztalások felől érdeklődött, amelynek kivételesen még a tartózkodási helyét is tudtam, így újra megnéztem. A gyöt-rődő ókori értelmiség barátait, sorstársait vigasztalja halálfélelmükben, mellőzöttségükben, bánatukban. Lehetséges a vigasz? Ha valami rejtett csodaszerre vágysz – csalódás. De ha csak arra, hogy megerősítsék, te is a többivel vagy, közénk, közéjük tartozol, ha nem is ülsz a tribünön – talán méltatlanul... Manapság sokan oly keveset remélnek közülünk, ránk férne a nem remélt vigasz...

– Rozália Éva 6 hónapos életének tapasztalata nyomán meglepett tekintettel néz a felé hajló, nagymama korú asszonyra, aki ma édesanyja helyett fogadja ébredését. Szemecskéjét egy kicsit összehúzza, igyekszik értelmezni a helyzetet, örüljön, tartózkodjon, netán kezdjen sírni, a nem várt vendég érkezésén? És akkor, kis töprenkedés után Rozália Éva kisasszony arca földerül, baráttira vált, mi több enyhe, majd egyértelmű mosoly – urambocsá! –, nevetésre vált arcocskája, valahonnan már itteni létéből, netán méhbeli életéből szerzett ismeretei, az akkori hangok, édesanyja érzései nyomán tudja, tudni véli – akit lát, jó barát. Szerethető, mert őt szerető felnőtt, akitől jót remél... Mondják, ebben a korban, mint rendszeren, még a szívével tájékozódik, megérzi a hozzáfutók szándékait, talán tévedhetetlenül, ami számára olykor életfontosságú lehet... Később szakadékok szabdalta emberi világunkban ez a szívbeli érzület aligha működik, papírok, adatok, érdekek uralják kapcsolataink, a szívnek nincs helye. Munkahelyeden érzelmeidnek nem osztanak lapot, de neked is jobb így, még megismer-nék, ki vagy. Különben meg éveket húzhattok le egymás mellett jeltelen. Ha ugyanígy házasságban is... nyomasztó, bár kényelmes. Manapság kívülállónak lenni a menő példázat. Ne mutasd ki éned nekik, ha teheted! Ne tanulj a virágtól, mert számodra fájdalmas lehet kitarulása! Gyermekei ártatlanság, amint a világnak fordulva kibontja szirmait... Vak bizalom, pedig hányat letéptek, csokorba kötöttek, majd kidobtak, eltapostak – ne kövesd, fájni fog! De jó példára is találhatsz – reméled magad előtt is suttozva...